

Előfizetési feltételek:
 Vidékre postán vagy helyben házhoz
 Egész évre 16 ft. Fel évre 8 ft.
 Negyed évre 4 ft.
Egyes számú 6 krajczár.
Hirdetmények díja:
 Hasábos petitior egyzeri hirdetésnél 12,
 kétszeri 10, háromszori 8 kr.
 A nyilvántartás 50 kr.
 Bélyegdíj külön 30 kr.
 Hirdetmények elfogadhatók a ki-
 adóhivatalon kívül egyedül **Hansen-**
stein és Vogler hirdetvételei
 hivatalában Budapesten: Dorothea-utca
 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz.
 Prága: Graben 27.

KÖZÉPPÁRT

Politikai napilap.

Szerkesztői iroda:

Belváros, kalap-u. 15. sz. I. em.
 A lap szellemi részét illető minden köz-
 lemény a szerkesztőséghez intézendő. —
 Bérmentelen levelek csak ismert a-
 zektól fogadhatók el. — Kéziratok nem
 adatnak vissza.

Kiadóhivatal:

Belváros, Lipót-u. 2. sz. földszint **(Ker-
 técs József** könyvnyomdai irodája)
 hova a lap anyagi részét illető közlemé-
 nyek (előfizetési pénzek, hirdetmények
 kiadás körüli panaszok) intézendők.

Budapest, május 16.

Az állami kiadások fődözésére szükséges köl-
 cson fylvételéről szól az új kölcsön-törvényjavas-
 lat. Már maga a cím is őszintén beszél. Az áll-
 ami kiadások fődözésére, — és nem „befekteté-
 sek”-re, — szükséges azon 76 két negyed millió
 frt, mely az 1873. XXXIII. t. cz. értelmében föl-
 vett 76 két negyed millió frtnyi kölcsönnek más-
 odik fele gyanánt igényeltetik.

A pénzügyminiszter törekedett őszinte lenni
 előterjesztésében, s valóban az ezen kölcsöntör-
 vény indoklására elmondott szavai elég rettenetesek
 voltak arra, hogy őszinteségükben ne kétel-
 kedjék senki sem.

A kölcsön-törvényjavaslat iránt való jelen-
 tése az állandó pénzügyi bizottságnak nem ki-
 sebb mértékben igazolja ezen őszinteséget, s szá-
 maiban következő következtetésekre jut:

Az 1874-dik évi előirányzat netto bevételei
 a hitelmiveleti bevételeken kívül a következők:
 a rendes bevételek 141,577 398 frt; rendkívüliek
 6,662,615 frt; összesen 148,270,013 frttal vannak
 előirányozva.

Ha pedig a folyó évre teljesen biztos számí-
 tás céljából márcziustól decemberig, tehát 10
 hónapra az 1873-dik év tényleges bevételeit
 vesszük föl, a két első hónapra pedig a már be-
 folyt bevételeket számítjuk, együtt 128,469,000
 frtra számíthatók.

E két tényező alapján az 1874-dik évi be-
 vételek, ha minden eshetőség ellenében biztosí-
 tani akarjuk az állampénztárt, itt is tehát a folyó
 évre egy 11 milliónyi különbözet mutatkozik az
 előirányzathoz képest.

Ezen körülmények magyarázzák, hogy a
 pénzügyminiszternek a 76 és két negyed millió
 kölcsönből ma már kevés áll rendelkezésére, és
 hogy ezen kölcsön az 1874. évi szükségletet fe-
 dezni nem képes.

A november hóban történt számítás szerint
 is a szükséglet lett volna 74 millió frt, befolyik
 a kölcsönből 72 millió frt, itt hiány 2 millió frt,
 be nem folyt előlegek 5—6 millió frt, a keleti
 vasutnak azóta engedélyezett előleg 1 millió
 700,000 frt.

Ha ezen összegekhez az 1873. évnél már
 a kölcsönből fedezett hiányát is hozzávesszük,
 és azon különbözetet is számítjuk, mely az 1873.
 évre a főntebbi számítás alapján fylvett tényle-
 ges bevételek, és az 1874. évre előirányzott be-
 vételek közt mutatkozik, összesen 24—25 mil-
 frtra rugó szükséglet előtt állunk.

Amely összeg beszerzéséről gondoskodni
 kell, ha az állampénztár fizetőképességét fön-
 tartani akarjuk.

Ezenkívül rendezett háztartás mellett a jan-
 hó 1-én esedékes szükségletnek fedezésére szük-
 séges pénzkészletnek már az év vége előtt ké-
 szten kell lenni minden eshetőség megelőzésére.
 Ezen szükséglet 17,300,000 frtot tesz.

A két összeg együtt 42 mil. frtra rug.
 Ezen számítás eredménye tehát teljesen
 egyezik azzal, amelyet a pénzügyminiszter az ál-
 tala benyújtott törvényjavaslat indoklásában s
 beszédében mutatott ki.

E hiány fedezésére ugyan nagyon termé-
 szetesen csak 42 millió szükségeltetnék, miután
 azonban a jövő év első felének még rendes és
 egészben kedvező körülmények közt is beálló
 hiánya tetemesen fogja emelni a végösszeget: a
 76 két negyed millió kölcsön megszavazását
 ajánlja a pénzügyi bizottság is.

Nem tudjuk: mennyi súlyt tulajdonítsunk a
 pénzügyi bizottság azon kifejezésének, hogy ez
 az utolsó kölcsön (mert hiszen e kifejezést már
 nem is jelen alkalommal használta első ízben),
 hanem mélyen meg vagyunk győződve, hogy
 Magyarország jelen viszonyai közt csakugyan
 utolsónak kell lenni e kölcsönnek, mivel ezentul
 még mást — aligha kap.

Azon nagyszabású reformtervek, mely a
 pénzügyminiszter beszédében voltak érintve, s
 melyek a kilencz albizottság munkálatai által
 legalább legnagyobb részökben már ismerete-
 sek a közvélemény előtt, bizonyára jelenté-
 keny mérvben keresztül vihetők ez új kölcsön
 fődözete alatt; és ha annyi idő alatt sem vitet-
 nek keresztül; ha annyi idő alatt sem mutatko-
 zik komolyabb javulás államháztartásunkban;
 úgy csakugyan nem segít rajtunk semmiféle
 kölcsön.

Az állandó pénzügyi bizottság elfogadta a
 törvényjavaslatban foglalt azon §-t is, mely a
 pénzügyminiszternek tág és szabad mozgást en-
 gedő fölhatalmazást ad. E médozat nézetünk
 szerint is nemcsak a jelen viszonyok közt helyes,
 hanem bizonyára egyáltalán is helyesebb az ed-
 digi eljárásnál.

Csak hogy mások voltak ezelőtt a körülmé-
 nyek. Akkor titkolódzott a kormány, a pénzügyi
 bizottság; föltette jónak a helyzetet, míg bírt;
 csak az utolsó perczen lépett föl a kormány, az
 állami gépezet rögtön megakadásával fenyeget-
 ve, ha kölcsönjavaslat, illetőleg kész szerződése
 el nem fogadtatik.

Most már nyíltan beszélhet a kormány:
 nyílt pénzügyi politikát követünk. Ha ennek foly-
 tán nemcsak az országban bent és külföldön szí-
 lárdul meg a bizalom: hanem talán némileg ked-
 vezőbb föltételeket sikerül kivívni — jelentéke-
 nyen kedvezőtlenebb helyzetben — a pénzügy-
 miniszternek: az az ő áldozatkészségén felül nyílt
 pénzügyi politikájának első áldásos hatása leend.

— A kölcsön és a haiközép. A balközépi lapok
 jelentik: a balközép május 15. este tartott értekezletén
 elhatározta, hogy az új kölcsön fylvételéhez hozzájárul,
 de oly föltétel alatt, hogy a kölcsön egy része, egyelőre
 pl. 5 millió frt mindazon pénzügyi intézetek és magánosok
 között eléleg gyanánt kiosztassék, kik teljes biztosítékot
 képesek nyújtani, de a jelen válságos viszonyok közt
 pénzre nem tehetnek szert. Ezen kölcsönök azonban
 legfőkébb egy év tartamára terjedhetnek ki. A kamatból
 megállapításánál, nehogy az állam kárt valljon, tekin-
 tetbe veendő, hogy mennyi ideig kerül a kölcsön az állam-
 nak és minő összeget kell az intézeteknek provisió fejé-
 ben fizetnie.

— A magyar delegatio tegnap d. u. 2 órakor, több
 tag kívánságára, értekezletet tartott, melyen az orsz. kor-
 mány részéről Bittó miniszterelnök és Ghyezy K. pénzü-
 gyminiszter voltak jelen. A közös kormány nem hiva-
 tott meg. Az értekezleten Zsedényi Ede elnökölt. Ifj.
 Szogyény-Marich László előadja, hogy az értekezletet
 több társával azért kérte összehívni, miszerint alkalom
 adassék a magyar kormányának a delegatio előtt világo-
 san nyilatkozhatni, hogy minő álláspontot foglal el a fe-
 dezetre nézve, különösen az ordinariatum azon teteleit
 illetőleg, melyek a tavalyi hadügyi költségekhez képest
 az emelkedést okozták? — Keglevich Béla gr. előre
 is meg kívánja jegyezni, hogy a delegatio elé tartozó
 kérdésekre nézve ez országos kormány nézetét nem
 fogadja el mérvadónak.

Bittó miniszterelnök erre hosszabb előadásban ki-
 fejté, hogy a magyar kormány oda törekedett, miszerint
 a közös költségek lehetőleg leszállíttassanak. Részben si-
 került is ez, és a delegatio ezenkívül is meggyőződhetett
 arról, hogy a közös miniszterek készséggel engedtek a
 további törléseknél is. A mi az ordinariumnak szóban
 forgó teteleit illeti, kijelenti a miniszterelnök, hogy neki
 az ott fylvett magasabb költségekről tudomása volt, és
 hogy belenyugodott azokba, tekintve azt, hogy a 3 évi
 kötelezettség megszavaztatott, és hogy ezt a közös kor-
 mány a védelem érdekében elengedhetlennek nyilvánította.
 E kérdésre nézve teljes solidaritásban van a magyar kor-
 mány a közös miniszteriummal és készséggel elfogadja a
 felelősséget. Ezzel egyszersmint constatálni kívánja, hogy
 azon hírek, mintha közte és a közös miniszterium közt e
 részben véleménykülönbség lenne, teljesen alaptalanok.
 Ghyezy Kálmán pénzügyminiszter nem szólalt föl. Az ér-
 tekezlet e nyilatkozatot tudomásul vette. Az értekezlet
 elhatározta, hogy vasárnapon délelőtt kezd meg a bud-
 get-tárgyalásokat.

Zichy Ferr. Victor gr., mint a delegatio háznagya,
 indítványozta, hogy rendezessék a reichsrati tagok szá-
 mára, a jövő hét valamelyik napján a Margitszigeten disz-
 cebéd. Elfogadtatott és a lakoma előre láthatólag csütör-
 tőkön fog megtartatni.

— Az osztrák delegatio tegnap délelőtt tartott
 közülésében a hadi tengerészet költségvetése tár-
 gyalatott s fogadtatott el a p. ü. bizottság javaslata sze-
 rint. Mind a három közös miniszter jelen volt. Rénkebb
 vita csak a rendkívüli költségvetésnél az „Albrecht” és a
 „Tegethoff” építésre ezélba vett két új hajónál fejlett ki.
 A vita azzal fejeztetett be, hogy az előbbi költsége
 (520,000 frt) töröltetett, az utóbbi 282,000 frt megsza-
 vaztatott. A p. ü. bizottság javaslata mellett szólalt föl
 Herbst, Schaup és Brestel, ellene Scrinzi, Pöck és
 Hartung.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése május 16-án.

Elnök: Perczel Béla.

Jegyzők: Mihályi Péter, Beóthy Algernon, Széll
 Kálmán.

A kormány részéről jelen vannak: Ghyezy K.,
 Pauler Tivadar.

A mult ülés jegyzőkönyve fölolvastatván, észrevé-
 tel nélkül hitelesítették.

Elnök bemutatja a horvát-szlavon-dalmát ország-
 gyűlés elnökének értesítését az iránt, hogy gróf
 K h u e n Henrik képviselő állásáról lemondván, a ma-
 gyar országgyűlésre más képviselő küldése iránt intéz-
 kedni fog.

Tudomásul vétetik.

Papp Lajos Kézdi-Vásárhely közönségének kér-
 vényét nyújtja be a törvényhatóságok kikerekítésére
 vonatkozó tervezet mellőzése és a jelenlegi állapot fön-
 tartása iránt.

A kérvényi bizottsághoz utattatik.

Karmán Lajos: T. ház! A magyar főváros föl-
 rázását, nemzetközi forgalmunk megerősödését illető
 kérdésben határozati javaslatot bátorodom a t. képvise-
 lőház asztalára letenni.

Ha ezen határozati javaslatom a t. ház tetszésével
 találkozik és napirendre kitétik: a részletes indokolás-
 nak akkor lesz helye. Ezzel tehát most a t. ház figye-
 lém nem fáradszom.

Még azt a kérdést sem vetem föl, hogy határozati
 javaslatom tárgya: a pest-zimonyi vaspálya kiépítése
 miért nem létesült a megelőzőt kormányok alatt, holott
 már 1874. december 24-én e vonal kiépítésére kedvez-
 zőbb pénzügyi viszonyok közt, a miniszteriumnak kamatbiz-
 tosítás nélküli ajánlat tétetett.

Erre ugyanis alig találunk parlamentarizs kifejezést,
 minthogy nem akarnám föltenni, miszerint a füstbe
 ment nagy vasuti combinatióban a pest-zimonyi vonal, a
 bécsi Credit-Anstalt vagy b. Hirsch Móríc ur kedveért
 lett volna föltalálva.

Ezt is csupán praecedensül említem, mint a mi
 egy okkal többet szolgáltat nekem arra, hogy jelen ha-
 tározati javaslatomat betérjesszem.

Határozati javaslat.

Tekintettel arra, hogy a Pétervárad érintésével
 Belgrádig egyenes irányban tervezett mozdony-vasút
 az ország egyik legtermékenyebb vidékét szeli át, mely-
 nek közgazdasági érdekeit s így adóképeségét is emel-
 ni fogja;

tekintettel a kedvező térvizonyokra és arra, hogy
 e vonal Délmagyarország kulcsa: Pétervárad utabjéte
 által, hadászatiilag is rendkívüli fontosságu;

tekintettel arra, hogy e pálya a nemzetközi transito
 forgalom legrövidebb és valószínűleg legjövödelmezőbb
 útja Magyarországon át Szalonikig;

tekintettel arra, hogy a közmunka és közlekedési
 miniszterium 1871. október hó 15-én kelt költségvetés-
 ben, a tárgyalás alatt levő és az 1872-ik évben engedé-
 lyezendő vonalak közt, a pest-zimonyi vaspálya kiépítése
 első sorban említették föl;

tekintettel arra, hogy a temesvár-orsovai vonal
 engedélyezése folytán, — melyet a pénzügyi szorult
 helyzet magyarázhat, de nem menthet, — a szeb vasuti
 kapcsolat összehasonlíthatlanul nagyobb fontosságu, e
 legbensőbb közlekedési érdekünk és életerünk mintegy
 fenyegetve van;

tekintettel arra, hogy a pest-zimonyi vonal, a
 temesvár-orsovaihoz hasonló „financz-operatio” tárgya
 nem lehet;

tekintettel tehát arra, hogy a magyar kormány a
 pest-zimonyi vasút kiépítésénél magának oly versenytársat
 ne keressen, kinek érdekei az övétől eltérnek, misze-
 rint megtört hitelét mintegy saját bizalmával bírja föl-
 éleszteti; mondja ki a ház határozatiilag, hogy

az 1872-iki költségvetési előirányzatban már fylvett
 pest-zimonyi vaspálya-vonalat köteletségének tartja első
 sorban, semmi más combinatiohoz nem kötvé, önállólag,
 — a minthogy ellenkező értelemben, az országgyűlés
 sohasem is nyilatkozott, — hazai pénzerők részvételével,
 s lehetőleg a kinstár teherletése nélkül kiépíteni; mely
 határozatának szemelött tartására, illetőleg foganatosítá-
 sára a miniszteriumot ezennel kötelezi.

Ki fog nyomatni, szétosztatni, s annak idején napi-
 rendre tüzetni.

Ghyezy József

Radó Kálmán a gazdasági bizottság előadója bemutatja annak jelentését a képviselőház május havi költségvetése — és Noséda Gyula és társának nyomdájának a képviselőház által leendő megvétele iránt — beadott kérvényében.

Ki fog nyomatni, szétosztatni s legközelebb napirendre tölteni.

Következett a napirend: a kérvényi bizottság jelentése a hozzá utasított kérvények tárgyában.

A brassói csizmadia-társaság a hadsereg számára a lábbeli készíthetőségét kieszközölni kéri.

A kérvényi bizottság ezen kérvényt elintézés végett a honv. miniszterhez véleményezi áttétetni.

Wächter Frigyes előrebocsátva, hogy itt nincs szó arról, hogy pénzügyi adassék, mert a folyamodók nem akarnak egyebet, mint munkát, mely által megkeresik mindennapi kenyerüket; ezt oly kérdésnek tartja, mely becsületet emberkezhez illik, s mely könnyen megadható. Indítványozza, hogy a ház a minisztert e kérvény mielőbbi elintézésére szólítsa föl. (Helyeslés.)

A ház az indítványt elfogadta.

A többi kérvényekre vonatkozólag a bizottság véleménye elfogadott.

A tegnapi határozat értelmében, az országos ülés bevégezte után, az osztályok gyűlének össze s a pénzügyminiszter által az új kölcsönről szóló tvjavaslatot fogják tárgyalni.

Holnap déli 12 órakor a ház rövid ülést tart, melyben a közp. bizottság fogja jelentését az új kölcsöntörvényjavaslat tárgyában előterjeszteni.

Ezzel az ülés 11 órakor véget ért.

Ghyecy Kálmán pénzügyminiszter beszéde

május 13-dikán tartott ülésben.

(Folytatás.)

Ha azután megessék, hogy volnának az országban oly községek, melyeknek előjárására erre teljesen képes nem volna az iránt kivételesen másképp lehetséges lesz intézkedni. Hogy a községi eljárás e tekintetben ellenőrizhető, részéről szükségesnek tartom, hogy az egyes adókra való fölügyelet végett meggyéknél adófözügyelők állítsanak föl, kiknek kötelességük lesz a községeket ellenőrizni arra nézve, hogy az egyes adók iránt rájuk ruházandó kötelességeket kellően teljesítsék, kiknek kötelessége lesz a megyékben az egyes adók dolgát tisztában tartani; ezt tehetnék azon községek, melyek az adó ügyében a főispánnal és a 9-es bizottság javaslata szerint átalakítandó állandó választmányul összekötöttek hozhatatnának és egyenesen a miniszteriummal hozatván összekötöttekben, ezáltal lehetővé tennék azon cél elérését is, hogy a pénzügyi igazgatóságok teendője csökkentessék, s ezáltal ezeknek költségei apaszthatók legyenek.

Lehetetlen lesz anélkül az egyes adók kellő behajtásának biztosítására számítani, ha egyszersmind a törvényhatóságok közegei is az e részben befolyásra föl nem hivatnak és az e részben közbenjárásra nem köteleztetnek. Hogy ennek is szintén bizonyos felelősség mellett kell történni, az kérdést nem szenved. En főleg azon esetre, ha mint lehetők tartom, a házi adó be fog 1875-be már a megyék számára hozatni, ezen intézkedéstől az adók behajtására nézve is nagy eredményt várunk; mert azt hiszem, hogy a házi adó behozatala esetében a megyék tisztviselői az adóknak behajtásában nemcsak kötelességérzetükkel fogva lennének érdekelve, hanem hivatva lennének maguknak a törvényhatóságok érdekénél fogva is, mert a házi adóba a beszédett adóknak csak azon része folyhat be, mely a megyei házi adóra a megyére kivetett összes egyenes államadók összegének arányában esik. (Helyeslés.)

Szok nehézséggel fog ezen törvénynek megalkotása járnai, de neki kell menni azon nehézségeknak, ha akarjuk, hogy rendes pénzügyi kezelést vezethessünk.

Igen szükséges továbbá a fogyasztási-adók kivételének, beszédésnek szabályozása is, s e részben is én a 9-es bizottságnak e tárgyban tett javaslatait részemről olyanoknak tartom, melyeknek kivételéről törekedni kell. Azt hiszem, hogy megszüntethetők a boradóra nézve főnálló kivételek, megszüntethetők az azon törvények, melyek a fogyasztási-adó kezeléscéért a községeknek adatként és melyek évenként 200,000 frtnál többre rúgnak. Legtöbb sikert pedig attól várunk, ha azon esetekben, midőn a fogyasztási-adók bérlete iránt az illető községek és a pénzügyi községek közt, kérdés támadt, s e kérdés folytán a pénzügyminiszterium, mely minden községben a fogyasztási-adókat közvetlenül nem kezelheti, egészen az illető község önkényére van bízva, ha lehetne, oly végrehajlatlan közeget alkotni, mely mindkét félre nézve igazságosan és méltányosan állapítana meg a bérlet összegét. (Tetszés.)

Kívánja a kilenczes bizottság, hogy a bélyeg és illetékekre nézve egy világos, könnyen megérthető kimerítő törvényjavaslat terjesztessék be. Igen szükséges egy ily törvény, de annak rövid idő alatt leendő betervezését ajánlani nem merem, mert e kérdés igen szövényes, igen fontos, kidolgozása az ilyen törvényjavaslatnak hosszú időt igényel. Addig is azonban célszerűen lehet intézkedni e tárgyban, ha az illeték kiszabási teendők az adó-hivataloktól elvonatnék és külön a végre meggyéknél fölláttandó közegekre bizatnék. Az illeték szabás bizonyos jogi tudományt és ismereteket igényel, melyeket adó-hivatalnál nem kívánunk meg. Szorosan vett megtakarítás ezen újabb intézkedés által alig fog elérni; de el fog érni az, hogy az illeték szabása jobban és gyorsabban fog megtörténni, meg fognak szünni a sok föllebezési esetek, melyek a mostani rendszer mellett elkerülhetlenek s általában az ország jövedelme e czímen növekedni fog. (Helyeslés.)

Hasonlóképp helyesnek tartom a 9-es bizottság azon javaslatát is, melylyel azt kívánja elérni, hogy megszüntessék azon visszaélés, mely az országban általában tapasztalható, abban, hogy a számlák és nyugták rendszerint bélyeggel nem láttatnak el. Két módon érhető el

e cél, vagy azt kell t. i. megrendelni, hogy az illeték számlák és nyugták már előre bélyegzett úrlapokra irassanak, mint ez a váltókra nézve most is történik, vagy általánosan ki kell mondani, hogy nem bélyegzett számlák és nyugták törvény előtt jogerővel nem bírnak. Ez azon mód, melyet e tekintetben Anglia követ, de akkor okvetlen szükséges, hogy a bélyegilleték maga csekélyre szállíttassék le, és vagy egyenlő legyen minden ily okmányra nézve, vagy csak igen kevés számú fokozatokból álljon. En azt hiszem, hogy ilyenmü intézkedések keresztülvitele anélkül, hogy változtat hozna be a jelenleg főnálló törvényekre, az állam pénztárára nézve igen hasznos eredménytök mutatkoznék.

Mi a jövedékeket illeti, elismerem, hogy ezek kezelésének javításával kétségkívül lehet hasznos eredményeket elérni. A só árat mindenesetre szükséges lesz átszámítani, amint a mostani bécsimázsa szerint fog történni. De ezen számításnak a só ára minden emelése nélkül kell történni, legfőlegben azon kedvezményi árakat lehet majd szabályozni, ha nem egészen megszüntetni, melyek ma egyrészt a csempészetre nagy alkalmul és kivételés átlátásuk miatt az állampénztárnak kárára szolgálnak.

Ami a dohányjövédéket illeti, ismervén az e házban uralkodó ellentétet nézeteket, ehhez érdemlegesen szólni nem akarok. De fölülegesen is tartanám ez alkalommal szólni erről, mert azt hiszem, nincs a házban senki, ki be ne lássa, hogy pénzügyeink jelen állásában az állam jövedelmeinek ezen ágát, mely oly jövedelmező, nem nélkülözhetjük, és pénzügyeink jelen állásában ezen adóknak más adóvá átalakításával kétes sikerü experimentumokat nem tehetünk. Arra kell tehát inkább törekednünk, hogy ezen jövedék jövedelme, melynek tárgya utóvégre is az élet első szükségéi közé nem tartozik, amennyire lehet, emeltessek. Ezen véleményben volt a kilenczes bizottság is, mely különösen a közönséges pipadohány árat fontonként 4 krral véli fölemelendőknek azon okból, mivel az ily dohány ára nálunk fontonként 4 kr., míg az Lajthán tul 50 kron kél.

Ezen újabb adó kivételéből a kilenczes bizottság 800 ezer frtnyi jövedelem szaporulatot vár. Ezen számítás aligha tévesnek nem fog bizonyulni, mert a kilenczes bizottság számítását az 1873. évi előirányzatra alapította, mely a dohány gyártmányok e neméből 1873-ra 200 ezer mázsa volt előirányozva, a valóságos fogyasztás azonban 73-ban 112 ezer mázsát tett. Lehet azonban a jövedelemnek ez ágát is emelni, ha megátoltatik, a mennyire lehet, a csempészet, mely által ezen jövedelem nagyban csönkítettik, lehet továbbá nevelni az állam jövedelmének ezen ágát azáltal is, hogy ne csak a közönséges pipadohány ára, hanem a dohány gyártmányok más neméinek ára is emeltessek. (Helyeslés.)

Ha érdekelne a t. házat (Halljuk, halljuk.) mondanék némely adatokat, a dohány jövedék jövedelmének folytonos öreghedéséről. (Halljuk.)

Finom pipadohány gyártatott 1867-ben 4889 mázsa, 1870-ben már 16,551 mázsa (Mozgás.) 1872-ben 31,497 mázsa. A gyárakban alkalmazott munkások száma 1867-ben volt 5103, 1870-ben 9104, 1873-ban 11,614. Külfeladásra szánt dohány természetik 10 ezer katastrális holdon azonfelül a készletek is nagyban szaporodnak. Csak a burnót fogyasztása apad. (Általános derültség. Halljuk.) 1867-ben 3,140 mázsa burnót gyártatott, 1868-ban 2168, 1870-ben 1950, 1872-ben már ismét 2870. A közönséges és finom pipadohányra nézve az adatokat már közöltem. A szivarokat illetőleg is igen érdekes adatokat közölhetek. (Halljuk! Halljuk!) Gyártatott 1867-ben 237 millió, 1870-ben 369 millió, 1871-ben 461 millió, 1872-ben 529 millió.

Végigmenvén azon javaslatakon, melyet a 9-es bizottság a létező adótörvények javítására nézve indítványozott, (Halljuk!) részemről ezekkel szemben ezen alkalommal is kijelentem azon meggyőződésemet, hogy ha akarjuk állami háztartásunkat rendezni, rendes időkben nem szabad polgártársaink hozzájárulását a közterhekhez azok fizetési képességén tul fokozni, de a kivetett adók behajtásán egész erőlyvel működünk kell (Helyeslés) és nem tudom, el fogjuk-e ezen célért érní másképen, mint azáltal, ha mi is cselekszük azt, amit cselekszük a világ legszabadabb népe, az észak-amerikai köztársaság, ahol az állam jövedelmeinek minden szándékos megcsönkítése közkereset alá tartozó súlyos büntetéssel fenyejtett vétségnek jelentetik ki. (Általános helyeslés. Halljuk!)

Ami a 9-es bizottság javaslatainak másik részét illeti, amelyben kiterjeszkedik azokra, mik az állam vagyónának értékesítésére vonatkoznak, itt első sorban az állampénztárakat kell megemlítenem. Igen sajnós, hogy a magyar államnak ezen nagybecsü értékét nem fogjuk állandóan megtartatni.

Pénzügyi viszonyaink olyanok, hogy államjainknak legnagyobb részét, amint arra alkalom mutatkozik és illő ár elérhető, eladásra kell kitenünk, kivéven mindazonáltal, véleményem szerint az erdőket, melyeket utódaink számára az állam tulajdonában fönn kell tartani, (Helyeslés) és amelyekből legfőlegb csak azokat tehetjük ki eladásra, melyeknek talaja inkább másnemü művelésre, mint fatermelésre alkalmas. (Helyeslés.)

Hogy nem csekély értéke az államnak rejlik ezen javakban, arról meg fog győződni a t. ház, ha elmondom, hogy a gödöllői uradalmat, a határvidéken fekvő 75 ezer katastrális holdnyi vízárados területet, a horvátországi, leginkább erdőkből álló uradalmakat kivéve, haszonbérbe adva 384, 78 katastrális hold, mivelés alatt álló föld van.

A telepítvényesek kezén pedig 72,487 katastrális hold, azonfölül még mintegy 15,000 hold legelő elkülönítésből és erdőirtásokból várható. Az adó, mely ezen jövedékokat terhel, a királyi kisebb haszonvételek jövedelméből kikerül, valamint kikerülnek abból legnagyobb részben azon terhek is, melyeket a kegyuri jog okoz.

Az erdőket illetőleg, azoknak területe is valóban jelentékeny. — A kinestári erdők Magyarországon 1,306,981 katastrális holdat, a bányászat számára reservált erdő 82,395 katastrális holdat tesznek. Erdélyben a kinestári erdők 430,498 katastrális holdból, Horvátországban 47,189 katastrális holdból állanak, a magyar ha-

tárvidéken 508,644 holdból, a horvát határvidéken 1,146,630 hold erdő van; de miután ezen utóbbiakból és egyáltalában a határvidéki erdőkből, még az illető határörök szolgálmainak megváltásafejében 994,000 hold levonandó, marad az állam rendelkezésére erdőterület: 2,528,637 katastrális hold. Ha nem is az erdők, az állampénztárak a papíronon meglehetősen jövedelmezőnek, mert a bér, melyért ki vannak adva, nem csekély.

A bérbe adott jöszágokért ugyanis 2,397,830 frt. Bér tehát holdankint mintegy 7 frt 17 kr fizettetik. A telepítvényesek azok alatt birt földéért 500,845 frtot fizetnek, amint azonban szerenésém volt már beszédem elején megemlíteni, az eredmény ezen számításoknak nem felel meg, és sokkal kevesebb jön be valóságban az állampénztárba, mint amennyi az eladandó jöszágok árának kamataiból várható lenne, nem is véve számításba azon nemzetgazdasági hasznót, mely ezen javaknak a magán ipar kezébe jutása által származnék. (Helyeslés.)

Önkényt értetik azonban, hogyha nagy művelet, mint oly nagy tömegü jöszágok eladása napirendre kerül, azt rögtönözve a szükséges előkészületek nélkül tenni nem lehet. Tisztába kell jönni azon betáblázásra nézve, melylyel a domaniális kölcsön által a ház által helybenországi jöszágok a koronai és bányá uradalmakat kivéve, terhelve vannak, szükséges figyelmeztetni az 1873-dik XXXIII. t. cz. rendeletére, mely szerint az eladandó jöszágok ára a 76 millió kölcsön törlesztésére fordítandó.

De mindenek fölött szükséges az eljárást célszerűen tervezni, amely ezen jöszágok eladásánál kövendő. Ha ez eljárás annak idejében a ház által helyben hagyatik, csak akkor lehetend oly nagy művelethez fogni, mely ily nagy tömegü jöszágok eladásában áll.

Élnök: Ha a t. ház beleegyezik, az ülést néhány percze fölfüggesztem. (Élnék helyeslés.)

(Szünet után.)

Tekintve t. ház azon nagy veszteségeket az állam a bányászatnál úgy a fém-bányászatnál, mint különösen a vasműveknél és kőszénbányáknál szenved, ezekkel szemben a pénzügyi igazgatás igen nehéz állásban van, mert ezen műveket egyszerre megszüntetni s az által egész vidékeket megfosztani életkeresetük módjától, semmivé tenni egy tolvonással azon tömérdek milliókat, melyek ezen művekbe fektetve vannak és magát a műveknek eladását is nehézzé tenni szintoly nehézzé, mint folytonos veszteséggel folytatni oly műveket, melyeket az állam haszonnal és nyereséggel nem folytathat. Bármí nehézzé legyen azonban meg kell tenni mindazt, mi által a kiadások és veszteség apadnak, a bányászatnál, a fém-bányáknál szintúgy mint a vasműveknél és kőszénbányáknál mindaddig, míg ezen vagy az állam kezében lesz; de másrésztől oda kell törekedni minden módon, hogy a fém-bányáknak nagy része a vasművek és kőszénbányák pedig általában minél előbb a magán-iparnak adassanak át. (Általános helyeslés.) Miután azonban erre mindenekelőtt vállalkozók szükségesek, ha vállalkozók részéről e tekintetben elfogadható föltételek tétetni fognak kötelességemnek fogom tartani, az iránt a t. háznak jelentést tenni. (Helyeslés.)

A 9-es albizottság nagyobb bevételeket vár azon előlegekből, melyek több vállalatnak az állampénztárból jelszül a kölcsönök alapjából ideiglenes előlegképen kiszolgáltattak.

Igy a sorsolási kölcsönből a közmunka-tanácsnál 5,281,369 frt, a keleti erdélyi vasutaknál és az állami gépgyárnál 5,281,350 frt, különféle vállalatoknál a gömöri vasutakölcsönből 1,530,500 frt van. Ezen összegek előbb utóbb be fognak folyni az állampénztárba, de hogy ezekből legközelebb valamely nagyobb bevétel legyen remélhető: részemről nem tartom indokoltnak.

Ami a vasutakat — különösen az államvasutakat — illeti, ezek iránt annak idejében illető minisztertanács fog bővebben szólni. Igen helyesek azon tervek, melyeket a 9-es bizottság ezen vasutak csoportosítására nézve stb. előterjesztett. Részemről csupán pénzügyi szempontból szólva e dologhoz, azt tartom, hogy miután az államvasutak a mult égvén ében 1,353,000 frtnál többet az állampénztárba nem szolgáltatattak be, ezen most lefolyt negyed évbén pedig épen semmit; itt is gyökeresebb intézkedésről kell gondoskodni. (Általános élnék helyeslés.) És ha nem lehet a kezelést jobbá tenni; mint ezt állami kezelés mellett tenni igen nehéz, utóvégre nem lesz más mód, minthogy ezen államvasutakat is vagy eladni, vagy bérbe adni kell. (Élnék helyeslés.)

A 9-es bizottság véleményes javaslatára hivatkozva e pontnál még csak a közös aktívákról akarnék némelyeket elmondani, melyekre nézve a közvéleményt, úgyhiszem, fölvilágosítani szükséges. (Halljuk!)

Nem lehet alkalommal föladatom azon tárgyalásokat, melyek az 1868. évtől fogva a legújabb időkig részint a miniszteriumon kölcsönös átíratának kicserélése által, részint vegyes köldöttségekben folytatattak, itt előterjeszteni; én csak azon szempontból akarok most a tárgyhöz szólni, hogy fölvilágosítsam, hogy a közös aktíváknak annyszor említett forrásából, mi az, ami az állampénztár fölügyelzésére közelebbi időben várható. És ez nem annyi, mint közönségesen vélik, de annyi sem, mint amennyinek azt a 9-es bizottság számította, mert ha a tárgyalásoknak mostani stadiuma szerint leszámítani azon tételeket, amelyek kölcsönös meggyezés és elismerés szerint sem, mint aktívák sem, mint passívák a közösekhez nem tartoznak; ha leszámítom azon összegeket, melyek — és ezek nem voltak csekélyek — ismételve a közösgyűi költségek födözésére, mindkét országgyűlésnek megállapítása szerint fordítottak; ha leszámítom azon összegeket, melyeknek továbbá is a közös pénzügyminiszter kezelése alatt kell maradniok a végből, hogy azokból födöztesse azokat kamatszelvények, melyek 1867. előtt már lejártak, de kifeizve és elidősödve máig sincsenek; ha tekintetben veszem végre azon megállapodást, mely abban történt, hogy közös aktíváknak csak azok vétessenek, melyek a hajdan fönállott központi állampénztárban voltak jegyezve, azon tételek pedig, melyek a monarchia egyik, vagy másik államával voltak előjegyzésben, a közös aktívák közé ne

számítassanak, akkor csak egy nehezebb tétel az, mely a kétállam közt fölöstásra juthat. Vannak ugyan még több tételek is, de ezek sokkal csekélyebbek, mintsem, hogy különösen megemlítendőek volnának.

Ezen összeg a dománialis kölcsönnek azon része, mely az 1867. ében némely vaspályának a monarchiának egy részét mint másik államában kiszolgáltattott, és melyet azután az illető társulatok névszerű értéki részvényeinek a közös állampénztárba lett beszovaltatásával refundáltak is.

A vasutak, melyek ezen kölcsönből részesítettek a következők: a Ferencz-József pálya 5 millió forintot kapott, a prágai összekötő pálya 1.500 ezer forintot, a Rudolf-pálya 5 milliót, a cseh északi pálya 4 milliót, az első erdélyi pálya 4 milliót, a kassa-oderbergi pálya 5 millió forintot, az Iföld fiemei pálya 800.000 forintot, összesen tesznek ezen összegek 25.300 ezer forintot. Ehhez számítandó azon 5 millió forint, melyet Lónyay pénzügyminiszter az 1867-ben a magyar állami vasuti pénztár részére kész pénzben áttett és így a dománialis kölcsön ezen része összesen 30.300 ezer forintot tesz. Ez összeg nagyban és egészben a monarchia két államában egyformán osztott ki az illető vasutak között, hozzászámítván azon összeget is, melyet Lónyay pénzügyminiszter ur készpénzben átvett.

Ezen összegnek miként leendő fölöstása iránt kérdés támadt. Egy részről az kívántatott, hogy ezen összeg két egyenlő részre osztszék, a másik részről pedig az vitatottatott, hogy a fölöstás a quota arányában történjék vagyis inkább tekintetbe vévén azon 150.000 forintot, melyet a dománialis kölcsön törlesztésére a magyar állam évenként kiszolgált, a fölöstás úgy történjék, a mint áll a 31²/₃ : 68¹/₃-hoz. A kérdés főképp azon fordul meg, hogy miként járult a monarchia egyik és másik állama a kölcsön törlesztéséhez és e kérdés megoldása az 1867. XV. t. cz. e tárgyáról szóló §-nak értelmezésétől függ.

Akarmelyik arány fogadtassék el, egyik arány szerint ha nem jön ki, s azon összeg két egyenlő részre osztatik is el, akkor — előlegesen leszámításával azon 5 milliónak, melyet Magyarország készpénzben átvett — csak 10.150.000 forintot tesz azon összeg, mely Magyarországra még esik, és pedig nem készpénzben, hanem az illető vasutársulatok részvényeinek szokott árfolyama szerint. Ha pedig a másik elosztási mód fogadtatik el, akkor épen csak 4.600.000 forintot tett azon összeg, mely Magyarországra a közös aktívából esik. Tehát semmi esetre sem 15.595.000 forintot készpénzt mint a 9-es bizottság kiszámította.

Igaz, t. ház, hogy a közös aktívákhoz tartozik még egy igen nevezetes tétel, azon 3 millió forint és 30 millió líra, melyekkel a déli vaspályatársulat tartozik a monarchiának az annak idejében megvett pályáért, s mely összeget a déli vaspályatársulás az 1870. évtől kezdve jövedelmének azon részéből tartozik részleteként megteríteni, amennyivel a pályának egy-egy mértőldje bruttó-jövedelmeként 107, illetőleg 40 ezer forintnál többet hoz be. Ezen összegnek folyóvételét sokáig gátolta az, hogy a déli pálya időközben két külön szakaszra, a magyar-osztrák és az olasz pályára oszlott; gátolták továbbá bizonyos leszámolási nehézségek, melyek a pálya és az állam közt fűállottak, fölöstását pedig ezen összegnek nehezíti azon körülmény, hogy azon kötelessége a déli pályának, mely szerint tartozását az állam irányában azon módon tartozik fizetni, mint említettem, alapszik a déli vaspályatársulat és a monarchia közt 1866. évi febr. 27-én kötött szerződésben, mely szerződést ő felsége által 1867. évi április 13-án, tehát már akkor hagyatott helyben, mikor a magyar miniszterium főállott, és helybenhagyatott a magyar miniszterium hozzájárulásánélkül. Magyarország részéről ezen utóbbi szerződés érvénye nincs elismorve, s annak irányában az osztrák kormány azt vitatja, hogy Magyarország előnyt nem kívánhat magának s osztályt oly szerződés alapján, melynek érvényességét el nem ismeri. (Derülttség.)

Egyébiránt ezen kérdés most még egy bizonytalan jövőre vonatkozik, mert a déli vasutársulat mindaddig igen keveset törlesztett tartozásából.

Az új adóemlék között, a melyeket a 9-es bizottság javasol, foglaltatnak a vasuti személyjegyek, a vadászatnak és a vadászati fegyvereknek, a fenyképeknek és más fenyűzési czikknek megadóztatása, ezen törvényeknek formulázását, tervezését eszközölni, azokat annak idejében a ház elé terjeszteni, a miniszterium kötelességének ismerendi. Ami azonban a vasuti és gőzhajózási személyjegyeket és az ezektől várható jövedelmét illeti, e részben aligha nem tévedés történt, mert a 9-es bizottság a vasuti személyjegyek jövedelmét 30 millióra teszi egy ében s így ezen jövedelmű összegnek, miután azon bélyegadó, mely a személyjegyeket most terheli, 2 százalékos tesz, 600.000 forint jövedelmi adó felel meg; de ezen ezimen 358.458 forintnál több egy ében nem jött be; és meg lehet, hogy azon 3 millió forintban, melyet a 9-es bizottság jelentésében említ, azon személyjegyek ára is befoglaltatik, melyek az országhatárán kívül eső államokorra szólnak és a monarchia másik részében esnek.

Végre a 9-es bizottság jelentését azzal zárja be, hogy koronája mindennek a jó közgazdasági politika, mely az állampolgárainak anyagi jólétét, vagyonosságát növeli és az által szellemi képzettségüknek emelkedését is lehetővé teszi, és ezek közt egyik leghathatósabb eszköznek a bankkérdés megoldását is tekintti (Halljuk!) én részemről a t. ház azt tartom, hogy minden észszerű intézkedés, mely az állam vagy társadalmi élet ezer ágának akarmelyikén tetetik, előmozdítja azon nagy célt jó közgazdasági politika által a nemzet anyagi jólétének emelését. De ezen jó közgazdasági politikának gyümölcse nem egy, nem egy pár év, hanem több évek következetes munkásságának lehet csak eredménye, melynek elérésére a kormányának s az országgyűlésnek karöltve folyást törekedni kell. (Helyeslés.)

(Vége következik.)

Különlélek.

Budapest, május 16.
(Kinevezések.) Király ő felsége Belánszky Dezsőt az említt miniszteriumhoz tiszteletbeli miniszteri segédfogalm-

zavá, a es. k. liverpooli főconsulnál lévő tiszteletbeli kan-
cellárt, Kock Arminnt ugyanottani tiszteletbeli alcousullá nevezte ki. Az igazságügyminiszter Palugyay Armánd lipót-szent-miklósi járásbírósi díjokat a lipót-szent-miklósi törvényszékhez, és Lausik János lipót-szent-miklósi törvényszéki díjokat a bra-deki járásbíróshoz irnokká, Menasági György volt megyei törvényszéki ülnököt a maros-ludasi járásbíróshoz mellé bírósági végrehajtóvá, a pénzügyminiszter Struad Sándor ideiglenesen nyugdíjazott segédszámvisztet a máramaros-szigeti bányaigazgatóság kerületében magy. kir. erdészeti számvisztet, Putkovzky János pénzügyi fogalmazót pénzügyi titkárrá, P. Vajna Albert m. kir. pénzügyminiszteri segédfogalmazót pénzügyi fogalmazóvá nevezte ki. A vallás- és közoktatásügyi magyar kir. miniszter Emericy Géza iglói tanárképzési igazgató-tanárt, a bölcsészeti-paedagógiai tudományokból, névszerint: a tapasztalati lélektan, nevelés tan, a nevelésügy története, és a részletes oktatástantól egyetemi magántanárá lett képesítése folytán ezen minőségben megerősítette. A közmunka- és közlekedési m. kir. miniszter Krajcsovits Lajos mérnököt kir. segédmérnöké nevezte ki.

— **Kitüntetés.** Király ő felsége Vecserina Józsefnek a „Carmela” nevű bárka kapitányának, a „Friendship” nevű angol hajó személyzetének megmen-tőőért az arany érdemkeresztet, a közös belügyminisz-terium benyújtási jegyzőkönyvi igazgatója, freudenstadi nemes Miessel Bódog kormánytanácsosnak, az általa kért állandó nyugalmi létszámba átvétele alkalmával sok évi, hű és kitűnő szolgálatainak elismerésül díjmentesen a III. oszt. vaskoronarendet adományozta.

— **Bírósági kinevezések.** Király ő felsége Theo-fanovi Sándor zombori kir. ügyész a pesti kir. itélő táblához rendes bíróvá; a fehértemplomi törvényszékhez Tornyai Endre gyulafehérvári járásbírósi albirót és a debreczeni alügyészt; — továbbá járásbírókká: a pest-belvárosi járásbíróshoz: Klinkó István pest-terézvárosi járásbírósi albirót, a fűlősi járásbíróshoz: Záborszky Gyula kis-czelli járásbírósi albirót és az ócsai járásbíróshoz Jokuthy Albert budapesti kereskedelmi-és váltótörvényszéki jegyzőt nevezte ki. Trojko György nagy-kanizsai járásbírósi albirónak eddigi hivatali minőségében a sz.-fehérvári kir. járásbíróshoz saját kérelmére leendő áthelyezését megengedte.

— **Deák Ferenczet** a királyi orvosa dr. Löbl a napokban meglátogatta dr. Kovács Sebestyén társaságában. Deák részletesen elbeszélte baját, s nagy bizalom-mal van a kitűnő orvos iránt, ki Andrássy Gyula gróf fölöstölésére látogatta meg az öreg urat.

— **Jekelfalussy Vincze** székesszéki püspök — az infallibilista — tegnap meghalt Rómában 72 éves korában.

— **Színház.** Az időjárás szélsőségeiben, ha nincs is mindig logika, az e szélsőségek által a természetben elő-idezett károk mellett némi haszon is akad, mit kis opti-mismussal a veszett fejcsének nyele gyanánt lehet tekin-teni. A zivatar, mely letarolja a mezőket, megtisztítja a levegőt, sőt magában véve is borzasztó szép látományul szolgál, a jelenlegi esős, fagyos idő kétségbeejt a gazdákat, tönkretjuttatja azokat, akik a főváros táján kibérlik a „zöld”-et, s a zöldben az üde léget, virág-illatot, s mind-ent, miért a poros város lakóját megadóztatni lehet; de kedvez a színháznak, melyben a hideg őszi időjárás miatt új sazon kezdődött, úgy, hogy a nemzeti színház, ha ez az időjárás még eltart egy darabig, kivághatja magát deficijtéből, míg az ország, s a mezőgazdák nyakig merülnek abba. A nemzeti színház csaknem naponként, többé-kevésbé megtelik; mit a repertoír, bár most sok-kal jobb is, mint ezeltől, nem idézhetem elő, ha a „zöld”-ben nem őszi szél dudolna a fák lueskos sudorai közt. — Tegnap este, a „Tudós nők” előadására szintén eléggé megtelt a nézőtér, s a közönség nem is jött be hiában, mert színészeink Molière e vigjátékát kitűnően játszták. Csaknem valamennyi szereplő kitett uagart. A közönség Ujházit, Benedeket, Paulányt, Bekcsinét, de különösen Szatmárinét és Szigeti Józsefet megtap-solták. Hogy Kassaynéra mért bízták a paraszt szolgáló szerepét, nem értjük. Hát úgy megfogyatkozott a nemzeti színház a fiatal tagokban, hogy már hősnőknek kell soubrette szerepeket játszaniok.

— **Nagy szerencselenség** történt ma reggel 6¹/₂ órakor az alsó összekötő vasuti hid építésénél. A második oszlop éaisónáljában, mely 63 centiméternyire állott ki a rendes vizállás fölött, úgy hogy a munkákat teljes bizton-ságban folytatni lehetett, mintegy 12 munkás volt elfog-lalva. A föntemlített időben egy arra haladó hajó, a „Kübeck”, nagyon közel jött a caissonhoz, és talán kel-letlenül gyorsabban ment, minék következtében a hullá-mok a caissonba csaptak, annak belső kipárnázását ösz-szedőntötték, és egy percz alatt az egész caisson megtöl-tötték. A benn dolgozó munkások közül 8 szerencsésen kimenekült, négy azonban részint az összeomló gerendá-zat által agyonveretett, részint a betódult vízben megfúlt. Az élt megvizsgálás végett hatóságilag följelentett.

— **Titkos gyilkosság.** A „Függetlenség”-nak írják: A lengyeli (Zalamu) sírásó ásás közben egy hullára bukkant; de nagy volt rémülete, midőn annak feje mo-zogni kezdett. Nem is késett elfutni egész a lelkes lakáj. Kétten menővén a helyszínére — arról győződtek, hogy a koponyába béka vette magát. — De meggyőződtek egyébről is. A 15 évvel ezeltől eltemetettnek száraz ko-ponyájába nagy szög van verve. A szerencsétlen kovács-mester volt s feleségének szeretője, kovácslegény, verte fejébe akkoron alvó mesterének a nagy szöget. Vér nem folytán, minden vizsgálat nélkül temették el a meg-gyilkoltat. Mindez így derült ki. A meggyilkolt neje, ki még erőteljes asszony, bevallotta a vázolt tényállást s fogva van.

— **Rövid hírek.** A „Brankovics” főpróbája jövő hétfőn, előadása Szerlán — Darabokra vagdal-tan találtak a napokban egy vadomosi polgárt. A tettesek ismeretlenek és minden utba igazító nyom hiány-zik fölfeleztetésükhöz. — A karácsonnai (Zala m.) bíró 6 éves korában a himlő áldozatává lett. Özvegye bánatában rjögött s gyönyörtől leányát a közeli patak-csalva, a vízbe fojtotta; azután saját életét oltotta ki ha-sználkőp. — A nemzeti színház drámabíró bi-zottsága a következő című darabokat: „Az első vers”, „Kedves bácsi”, „Kántor uram” — előadásra nem aján-lotta. — A kéziratok a nemzeti színház könyvtárnokától átvehetők. — Az újpesti véres dráma hőse Mrda József, ki három gyermekét meggyilkolta és öm-magán is sebejt, tegnap hagymázban meghalt. Irto-

zatos tette után kórházba szállítottatott, hol betegsége alatt lízasan beszélt „szeretett” feleségéről, megsíratta meg-gyilkolt ártatlan gyermekeit, majd meg ismét ujongott boldog családi élete fölött. Láza hagymázba ment át, melynek áldozatul is esett. — Adóforgalom Budape-sten. Május 13-án a főváros 5 adópenztárba 1254 fél mindössze 221.418 frt 2 krt fizetett be. Ezen adó kö-lövetkezőleg oszlik meg: államadó 169.033 frt 83 kr, községi adókban 43.784 frt 92 kr, házbérkrajczároknak 8546 frt 92 kr, közmunka váltásági adóban 51 frt 34 kr. — Nikolics István uvidéki kir. ügyész azon fázadozik, hogy a föllyelete alatt álló börtönökben rabiskolat állítson, s börtönkönyvtárt nyisson — adakozás utján. Eddig már fölül van e célra 100 frton.

— **Nemzeti színház.** Vasárnap, május 17. „A ripacos Pistá dolmánya.” Népszinmű 4 fől.

Táviratok.

— **Bécs,** május 16. A hitelintézet két milliónyi Gizela-vasut elsőbbségi kötvényt a vasutépítőtársulat számlájára eladott a darmstadt banknak 80-as árfolyamon.

— **Bécs,** május 16. Az alsó-ausztria iparegylet tegnap ezredik közgyűlését tartotta; jelen voltak Károly Lajos főherceg, a kereskedelmi miniszter és a helytartó. Az utóbbi viharos tetszés közben átnyújtott az egyletnek egy császári kéziratot a nagy arany díszéremmel.

— **Troppau,** május 15. A vizállás tetemesen alábbszállt, a kár jelentéktelen.

— **Olmitz,** május 15. Az osztrák-magyar csukor-ipar-osok egyletének közgyűlésén hálafeleletet határozott intézni Banhaus osztrák kereskedelmi miniszterhez. Ezen kívül kérvény határozatott hozzá intézteni, hogy az Orosz-országból való barom behozatalt eltöltö tilalom megszünt-tessék és a bessarabiai határon vágóhidak állíttassanak föl.

— **Versailles,** május 16. Broglie a nemzetgyűlés teg-napi ülésén előterjesztette az első kamaráról szóló tvja-vaslatot, mely megfelel a hírlapok által közzölt elemzés-nek. Az indokolásban a nemzetgyűlés fölöstöltatik, hogy a kormányformát ne mondja ki véglegesen; a pártok kössenek fegyverszünetet, a főállók kormány szer-vezésével. A javaslat az alkotmánybizottsághoz uta-sítottatott.

A jobboldal, és jobbközép tetszéssel fogadták a ja-vaslatot, a baloldal és szélső jobb hidegen. A napirend hétfőn fog megállapítani. A 30-as bizottság ma hallgatja meg a kormányt. A „Moniteur” jelenti, hogy Franciaor-szág és Mexico közt a diplomatiiai viszony helyreállítatik és Outrey fog mexicói követnek kinevezettni.

— **Flórencz,** május 16. A nemzetközi botanikai con-gresszus tegnap délen nyílt meg, körülbelül 250 személy vett benne részt, a toscánai kertészeti egylet tanácsa ré-széről kinevezet alelnökök között az osztrák-magyar monarchia Fenzl, Haynald érsekek és Tommasiu által van képviselve.

— **Madrid,** május 15. Concha kinevezetett az északi hadsereg főparancsnokává. A kormány kiáltványt bocsa-tott közre, melyben az összes szabadélvtűek támogatását kéri, és megígéri, hogy a rendet erőlyesen fentartja, a car-lista-háborúnak gyors véget vet és solid pénzügyi kezelést hoz be. A kiáltvány reméli, hogy a rend helyreálltával az ált. szavazati jog határozzand.

A democrata párt vezér-juntája azt határozta, hogy a háboru alatt támogatni fogja a kormányt. A kormány új követekek nevezett ki Bécs, Berlin és Liszabonba.

Az ellenzéki lapok megtámadják a kormányt, a nagy-városokban elégtelenség uralkodik.

— **London,** május 16. Az orosz czár tegnap délen ideérkezett, a Buckingham-palotában elfogadta a diploma-tiai testületet és a cabinet tagjait. Az elutazás csütörtökre van határozva.

— **London,** május 16. Az orosz czár tegnap elfogadta a párisi grófot.

Közgazdaság.

— Budapest, május 16.

— **Az osztrák államvaspályatársulás** közzétette zár-számadását. Ebből most már a következő részleteket kö-zölhetjük: A régi hálózat összes bruttóbevétele 30,1 mil-lió frton tesz. A személyforgalomban szállítottatott 6,1 millió utas, és 109,68 millió mázsa teher; a különböző bevételek tettek 0,2 millió frtot, még egyéb bevételek 1,96 mil.frtot, ebből levonván az üzleti kiadásokat 12,3 millió forinttal, marad tiszta jövedelem 19,9 millió forint. — A jóságok 2,1 millió forintot jövedelmek, a különféle bérbevételek 1,2 milliót tettek, a nyereségi egyenleg pedig 74.587 frtot tett. Adóra, kamatra, megsemmisítésekre, üzleti eszközök megújítására levonván 15,64 millió 6,99 fölösleg marad, melyhez a korábbi években ki nem osz-tott 10,99 millió frtot hozzáadva, összesen 17,31 millió frnyi fölösleg áll elő. — A kiegészítő hálózaton 925,674 utas és 19,99 millió frt mázsa teher szállítottatott. A összes bevétel 2,9 millió frt, az összes szükséglet ellenben 2,9 millió, marad tehát az állambiztosíték cziméből födzen-dő 6 1/2, 2/4 frtnyi deficit. A két hálózat tiszta üzleti bevé-tele 2,26 millió forint.

— **A budapesti gabna- és értéktözsde**ről. Május 16. A gabnában nem volt üzlet; a tözsden jó hangulat uralko-dott, a forgalom jobbára oly bankpapirokra terjed ki, melyek a bécsi börzén magasabban jegyezettek. Eladat-tak: m. díjsorsjegyek 72¹/₂, vasuti kölcsön 94, anglo 32, mun. 25.75, magyar hitel 147.50—148.25, földhittel 5-76—57.25, franco 63, országos központi 70, molnárok és sítők 43. Valuták nem változtak, 2) francos arany 8,96, császári arany 5.36—5.38, porosz kincstári utal-vány 166¹/₂—166³/₄, tallér 1.66¹/₂.

Felelős szerkesztő: Huszár Imre.
Segéd szerkesztő: Dr. Kakuja Gyula.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1874. május 16.

Gabona-árak.		Vámmászánkint		Részvények.		Adva Tartva		Adva Tartva		Adva Tartva		
Hang.	font	font	forint	Befiz.	Adva	Tartva	Befiz.	Adva	Tartva	Magy vasuti köles.	Adva	Tartva
Buza, bányási ó. v. uj	83	7.50	7.65	315	860	865	500	410	415	93.75	94	—
" " " " "	85	7.75	7.80	200	—	—	200	158	160	135.50	135	75
tiszav. " " " "	83	7.75	7.85	300	315	320	200	244	245	220.50	220	75
" " " " "	85	8	8.10	100	48	49	500	500	510	860	870	—
" " " " "	87	—	—	200	65	67	200	—	—	37.75	38.25	—
pestm. " " " "	83	7.70	7.80	300	175	178	500	285	290	979	981	—
" " " " "	85	7.95	8.05	200	278	280	200	208	210	534	536	—
fehért. " " " "	87	—	—	200	98	100	200	63	70	202.50	203.50	—
" " " " "	83	7.80	7.90	80	59	60	200	100	102	2078	2082	—
" " " " "	85	8.05	8.15	85	25.75	26.50	100	153	155	202	203	—
" " " " "	87	—	—	160	62	64	200	100	110	414	416	—
bácskai " " " "	83	—	—	200	148.25	148.50	200	150	155	320.50	321.50	—
" " " " "	85	—	—	100	58.25	58.50	200	77	79	149	149.50	—
" " " " "	87	—	—	70	—	—	—	—	—	138	140	—
				50	46.50	47	—	—	—	95	95.50	—
				50	30.50	31	—	—	—	83.50	84	—
				100	46	47.50	—	—	—	90.60	90.75	—
				200	174	175	—	—	—	82.75	83.25	—
				500	740	745	—	—	—	93.50	—	—
				200	380	385	—	—	—	82.50	83	—
				100	56.50	57.50	—	—	—	81.50	82	—
				50	43	44	—	—	—	137.75	—	—
				80	—	—	—	—	—	131.25	131.75	—
				100	69.50	70	—	—	—	109.30	109.60	—
				1000	2280	2290	—	—	—	63.75	64	—
				100	153	154	—	—	—	—	—	—
				100	50	51	—	—	—	—	—	—
				100	37	38	—	—	—	—	—	—
				60	41	43	—	—	—	—	—	—
				500	38	40	—	—	—	—	—	—
				500	35	38	—	—	—	—	—	—
				500	270	275	—	—	—	—	—	—
				200	110	112	—	—	—	—	—	—
				160	133	134	—	—	—	—	—	—
				200	243	244	—	—	—	—	—	—
				500	780	790	—	—	—	—	—	—
				300	100	105	—	—	—	—	—	—
				100	685	690	—	—	—	—	—	—
				100	13	15	—	—	—	—	—	—
				1000	410	415	—	—	—	—	—	—

A „KÖZÉPPÁRT”-ra

Előfizetési feltételek:

Vidékre postán vagy helyben házhoz hordva
 egész évre 16 forint
 fél évre 8 „
 negyed évre 4 „

Egyes szám 6 krajczár.

Hirdetmények díja:

6-hasábos petitsor egyszeri hirdetésnél 12, kétszerinél 10, háromszorinál 8 kr. Nyilttéri petitsor 50 kr.
 Bélyegdij külön 30 kr.

Hirdetmények elfogadtnak a kiadóhivatalon kívül egyedül Haasenstein és Vogler hirdetésfelvételi hivatalában Budapesten: Dorottya-utca 3. sz. I. em. Bécs: Wallfischgasse 10. sz. Prága: Graben 27.

HIRDETÉSEK.

A korytnicai fürdő-felügyelőség

az 1874-ki idényre ajánlja általánosán kedvelt
 fris töltésű havasi savanyuvizét.
 Forró időszakban, testi törődöttség, valamint szellemi megerőltetés után
nincs üdítőbb ital

a korytnicai savanyuvizénél, tisztán avagy esekély mennyiségű borral, citrom-savval és cukorral, ugyszintén málnával keverve.
 Specificus hatása: **idült gyomorhurutban**, túlságos **gyomornyak** és **sav-képződésnél s alhasi vérpangás** ellen.
 Korytnicai savanyuvizre megrendeléseket elfogad **Édeskuty I.** k. udv. ásványvíz-szállító Budapesten, Erzsébet tér 1. **Makoviczky** testvérek Rózsahegyén és **Lavotta E.** Besztercebányán. Kapható azonkívül minden jó hírnevű fűszerkereskedésben, valamint az **előkelőbb vendéglők- és éttermekben.**

GISSHÜBLI

legtisztább alkali-tartalmu savanyuviz.

Specificus hatása kiterjed torokbajokra, gyomorsavanyúság, gyomorgörös, a légzőszervek idült hurutos bántalmaira, idült hólyag-hurutra, s a **legpompásabb** üdítő ital a nap minden órájában. Minélfogva a nagyobb városokban létező rozsvíz mellett, mely oly sok nyavalyának szülő oka, mint legtisztább savanyuviz legmelegebben ajánlatik.
 A szállítás csak üvegekben eszközöltetik. Ismertető füzeteket, árjegyzékeket stb. ingyen küld a tulajdonos

Mattoni Henrik Karlsbadban (Csehország)

Saját raktárai Bécsben: Tuchlauben 14, Maximilianstrasse 5.

TAVASZI IDÉNY-CZIKKEK.

Tavaszi legyezők. legújabb német, papír-, vászon- és selyemből, kiállításuknak megfelelőleg 12 krtól 7 ftt 50 krtig. — **Florenzi szalmafonóék** utcai legyezők, igen kedvelt ajándék díjja 1 ftt. **Eredeti kínai sálalegyezők** 40 krt. **Párizsi legyezők** 20 krt. — **Most annyira divatos óriáslegyezők** 1 ftt 75 krtól 25 fttig. — **Tavaszi faernyőcskék.** — **Kis tavaszi selyem napernyők**, legújabb divat szerint pamut- és selyemzövettel bevont, kiállításuk s nagyságukhoz aránylag. — **Nagyobb napernyők**, pamutkélmé 1.50, 2.50; alpacca-szővet 3.75, 4.50; tafeta és selyem 5.50-10 fttig, 11-12 bordások 7.50-10 fttig. **Vízmentes ruganysernyő** 6.50. — **Sétabotok** Rák és gyermekek részére 15-50 krtig; természetes fabotok 25-80 krtig, elegánsabb neműek 1-8 fttig, dohánysz (csibak) botok 2.50-10.50. **Törös** (stilletes) botok 2.40-12 fttig.

Vízmentes rugany sernyők.

Ferőtölöny, fekete, ujjakkal és fejjelével, nagyságához és minőségéhez képest 10-20, drappszinű 17-30. **Kocsizó és lovaglóképény** ujjakkal és fejjelével 12-25, drappszinű 21-35. **Elegáns double szövöt utcai paletok** 21-35. **Gyermekbátók** Rák számára fejjelével 7.50-12. **Szabályszerű honvédtiszt-képények.**
Kocsizó rugany-plaid, lábtakaró gyantán és használatos ajándék, mely esős időben tökéletesen védi az embert a megázás ellen, darabja 23 ftt.

Rugany labdák és ballonok

minden nagyságban, szürkék 10 krtól 1 ftt 20 krtig, színesek 15 krtól 3 fttig.

Lovaglószerkek.

Ang. disznóbőrnyergék urak számára 15 fttől kezdve.
Hölgy- és fiúnyergék. Angol kántarók egyszerűek 1 ftt 2.65, 3.30, kettősek 4-10 fttig. **Kengyelvas-szilljak** 2.50-3.30. **Nyerog- és kötel-terhelők** 1 ftt 2.40-3.50. **Nyerogtakarók** (szasztkák) 3-5 fttig. **Kengyelvasak, nyerges- és kocsiló-zablák, lovaglósarkantyúk és ostorok** minden nemű.

D. FEVRE

francia **Sodavízkesztő-gépeinek** gyári raktára.

Ezen gépek, amint azt számtalan hozsánk jutott elismerő levelek által bizonyíthatjuk, legalkalmasabbak arra, hogy velők kiki saját maga készíthesse ezen épsoly kellemes, mint az egészégnök előnyös pezsogóitallt.

Árai: 3. — 4. — 6. — 8. — 10. messzelynek
 7.50-10 fttig, 10. — 12. — 14.50 — 17. — darabja.
 Használati utasítással, valamint a szükséges porokkal szolgálunk.

Utazó-szerkek.

Kézi és nagyobb borondók, minden nagyságú fa-utilládák és kosarak, úres és berendezett utilládák, tolettók és neccsainerek, s minden egyéb szükségletekről külön rajzokkal ellátott árjegyzékkel szolgálunk. — **Plaid-szilljak** gyermekek részére 40-70 krt, nagyobb 80 krt, 1.30, vállba függeszthető 1.50-1.80. — **Női kényeztetők,** minden nagyságuk, 1-15 fttig. — **Virág-nasztalkák** vállba függeszthető 3.85-9 fttig. — **Kerit gyertyatartók** 9 forinttól 30 forintig. — **Madárkálitkák** gyertyáknak 1 ftt. **Petroleumnak** 1.70. — **faóra függeszthető és asztalkakon dús választékát** ajánlják

KERTÉSZ és EISERT Pesten, Dorottya-utca 2. szám,

a „magyar király” című szállodával szemközt.

Írásbeli megbízások gyorsan és figyelemmel eszközöltetnek.